

РЕШЕНИЕ

№ 9308

гр. София, 19.06.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 6 състав,
в публично заседание на 14.12.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Боряна Бороджиева

при участието на секретаря Елеонора М Стоянова и при участието на прокурора Мария Малинова, като разгледа дело номер **4873** по описа за **2020** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл. 2в, ал. 1, т. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба, озаглавена "Жалба", от Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място], срещу Главна дирекция „Охрана“ на Министерство на правосъдието /ГДО/, с която е предявен иск по чл. 1, ал.1 от ЗОДОВ за заплащане на обезщетение в размер на 50 000 лв., ведно със законната лихва, за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в чувство за „публично унижение“, подлагане на изтезания, претърпени болки и страдания, вследствие на конвоирането му с белезници на краката и ръцете в заседание на 28.05.2020 г. по НЧХД № 5073/2019г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 112 състав.

В исковата молба се претендират вреди в резултат на „противоправно деяние“ от страна на ГДО, в нарушение на правото на ЕС, извършено по време на конвоирането на ищеца на 28.05.2020 г. до сградата на СРС по НЧХД № 5073/2019 г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 112-ти състав. Посочено е, че на процесната дата служители на ГД „Охрана“ са изтезавали ищеца като са го поставили в унижително положение и публично го изложили на позорни обстоятелства, тъй като го конвоирали до съдебната зала със завързани с колан белезници на ръцете и краката, в резултат на което претърпял болка, страдания и унижение. В жалбата/искова молба са

посочени равните основания според ищеца, а именно - чл.1, 3, 6, 13, 14, 17, 18, 46, 56 от ЕКЗПЧ, чл.1, 4, 20, 21, 41, 47, 51, 52, 53, 54 от ХОПЕС, чл.18, 20, 67, 81, §2, т.“б“ от ДФЕС и Директива 2016/343 на ЕС.

В съдебна заседание на 03.07.2023 г. /л.41 –гръб/, ищецът прави изменение на правното основание на иска, като същото е изменено по реда на чл.2в от ЗОДОВ за нарушение на правото на ЕС, а именно за нарушения на чл.1, чл.4, чл.20 и чл.21 от Хартата на ЕС, чл.4, §3 ДЕС, чл.2 от ДЕС и чл.18, чл.20, чл.67 от ДФЕС.

В съдебно заседание, ищецът чрез служебно назначеният процесуален представител адв. Ю., поддържа исковата молба по основание и размер. Счита, че по делото е напълно изяснено, от фактическа и правна страна, обстоятелството, че на 28.05.20 г. ищецът е бил конвоиран за участие в НЧХД № 5073/19 г. по описа на СРС, 112-ти състав, с белезници на краката и ръцете, с механизъм за фиксиране на крака и ръце, представляващ специален колан, като подчертава, че това обстоятелство не е спорно между страните. Неимуществените вреди счита за доказани от разпита на свидетеля, който потвърдил негативните емоции, предизвикани от конвоирането на ищеца с белезници. Претендира присъждане на справедливо обезщетение по размер, както повеляват законът и международните актове.

Ищецът М. /лично/ поддържа становището на адвокатата си и претендира осъждане на ответника за „публично излагане при позорни обстоятелства“ при съобразяване с европейската практика по дело „Полай Кампус срещу П.“ от 1997 г дело № 577/1994 на Комитета по правата на човека при ООН, дело „Мерабишвили и Коприете срещу Г.“ - № 1704/06г. в § 96 от който, по което ЕСПЧ е осъдил по чл. 3 Г., че правителството не е успяло да обоснове необходимост от подобно третиране. Твърди, че е бил заведен в СРС по начин, позорящ и предизвикващ болки и страдания без да има обективни обстоятелства, налагащи това. Счита, че ответникът е следвало да го заведе с белезници само до съда, но не и в сградата на съда. Обръща внимание, че в сградата на СРС се наложило да се изкачва по тесни стъпала, при което веригите на краката му причинили болки и страдания. Обяснява, че механизмът на този тип белезници е направен така, че да причини в максимална степен неудобство, болка и страдания. Сочи, че по време на съдебното заседание, което е било публично, присъствали прокурор, съдия, секретар и заседатели, които се притеснявали, а задържането му по такъв начин формирало у тях негативно мнение към него. Претендира обезщетение.

Ответникът в писмен отговор оспорва допустимостта и основателността на иска. Счита, че не се установяват елементите на фактическия състав на чл.1 от ЗОДОВ. При поставянето на белезниците на ищеца били спазени нормативните изисквания. Моли съдът да постанови решение, с което да отхвърли предявения иск като неоснователен и недоказан.

Представителят на Софийска градска прокуратура счита, че не е допуснато нарушение на право на ЕС, което да обосновава ангажиране отговорност на ответника по ЗОДОВ, поради което счита, че искът следва да се отхвърли като неоснователен.

Административен съд София – град, 6-ти състав, след като обсъди доводите на страните и прецени представените по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

От приложения по делото протокол от съдебно заседание /л.53/ е видно, че на 28.05.2020 г. Е. М. е конвоиран от служители на Главна дирекция „Охрана“ с оглед присъствието му в съдебно заседание по НЧХД № 5073/2019г. на Софийски районен

съд, Наказателно отделение, 112 състав. В писмо, вх. № 19.07.2023 г. /л.48/, началникът на Затвора [населено място] е посочил, че Е. М. е постъпил в Затова [населено място] на 07.11.2018 г. В периода от 26.07.2019 г. до 05.05.2020 г., същият пребивавал в 11-та група /обвиняеми и подсъдими/. С присъда от 09.01.2018 г. по НОХД № 646/2015 г. по описа на Специализираният наказателен съд, 3-ти състав, М. е осъден на 17 г. и 6 м. лишаване от свобода за престъпление по чл. 199, ал.2, т.3 от НК, с начало на наказанието от 16.04.2020 г. Посочено е също, че на осн. чл.57, ал.1, ал.2 и чл.58, ал.1, ал.2 от ЗИНЗС, съдът постановил изтърпяване на горечитираното наказание при първоначален „строг режим“.

Със заповед № ЛС-04-1228 от 14.07.2017 г. /л.16/, на осн. чл.5, т.6 от Устройствения правилник на Министерство на правосъдието и чл.8, ал.1 и ал.2, т.11 от Правилника за устройството и дейността на Главна дирекция „Охрана“, министърът на правосъдието е утвърдил Правила за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на Главна дирекция „Охрана“.

Видно от чл.18, ал.6, т.1 от Правилата за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на Главна дирекция „Охрана“ /л.18/, при конвоиране на особено опасни за бягство лица /О./, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“ за срок над 10 години, обвиняеми и подсъдими за тежки умишлени престъпления, участници в организирани престъпни групи /О./, които подлежат на наказание „лишаване от свобода“ за срок над 10 години, осъдени на доживотен затвор без замяна, лица, планирали, правили опит за/или осъществили бягства от конвои, затвори, следствени арести и др., задължително се поставят специални колани с фиксирани белезници на ръцете и допълнителни белезници на краката, или специален комплект белезници за ръце и крака.

По делото е разпитан свидетелят М. Г. Ц..

Разпитан, свидетелят заявява, че с ищеца били заедно от 2018 г. и си споделяли. За конкретната дата (без да я назовава) си спомня, че след като М. се прибрал от делото бил с „неприятно поведение“. Споделя, че ищецът му показал белезите от белезници на краката си, получени от притискане. Спомнял си, че М. бил силно потиснат, спрял да се храни, отслабнал няколко килограма, спрял да спортува и да води нормален начин на живот. Твърди, че ищецът му споделил, че се чувства унижен - вързан с вериги като мечка, че близките му го гледали като осъден преди осъждането му, защото бил окачен с вериги. Спомня си, че М. имал огромни очаквания, вярвал, че „всичко ще е по закон“ и че при наличието на толкова охрана, няма да се прилагат изтезателни мерки. Споделя, че ищецът му казал, че е силно нагрубен, разочарован, че е загубил смисъл да се бори за правата си. Твърди, че за конкретния случай, ищецът коментирал негативните си емоции около 2-3 седмици и драстично отслабнал.

Съдът ще се произнесе по свидетелските показания в мотивите си.

При така установените факти, Административен съд София - град обосновава следните правни изводи:

Искът е процесуално допустим като предявен от активно легитимирана страна, претендираща присъждане на обезщетение за вреди, причинени от незаконосъобразни действия/бездействия на служители на ответника, при изпълнение на административна дейност.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 от АПК. Съгласно чл. 391, ал. 2 от ЗСВ, Главна дирекция „Охрана“ е юридическо лице със седалище [населено място]. В правомощията на Главна дирекция „Охрана“, по силата на чл. 391, ал. 3, т. 6 от ЗСВ

е конвоирането на обвиняеми и подсъдими, за които се иска или е постановена мярка за неотклонение задържане под стража или лица, изтърпяващи наказания в местата за лишаване от свобода, до органите на съдебната власт.

Разгледана по същество исковата молба е неоснователна по следните съображения:

Претендират се вреди в резултат на незаконосъобразни действия/бездействия от ГДО, изразяващи се в конвоирането на ищеца с белезници на краката и ръцете в заседание на 28.05.2020 г. по НЧХД № 5073/2019г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 112 състав.

Законът за отговорността на държавата и общините за вреди, в чл. 2в урежда реда за разглеждане на искове срещу държавата за вреди от нарушения на правото на Европейския съюз (ЕС). Съгласно постоянната съдебна практика на СЕС принципът на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти вследствие на нарушения на правото на Съюза, за което носи отговорност държавата, е присъщ на системата на договорите, на които се основава Съюзът (в този смисъл Решение от 19 ноември 1991 г. по дело Francovich и др., С-6/90 и С-9/90, R., стр. I-5357, точка 35, Решение от 5 март 1996 г. по дело B. du rckheur и Factortame, С-46/93 и С-48/93, R., стр. I-1029, точка 31 и Решение от 24 март 2009 г. по дело D. Slagterier, С-445/06. При предявяването на иск за вреди причинени на частноправни субекти вследствие нарушаване на правото на ЕС, същите имат право на обезщетение при наличието на три условия: 1. предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, 2. нарушението на тази норма да е достатъчно съществено и 3. да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда (Решение на Съда (голям състав) от 26 януари 2010 г. по дело С-118/08, т. 29 и т. 30 от решението). Условието следва да са налице кумулативно, липсата на което и да е от тях води до отпадане на отговорността на ответника. При предявяване на иск по чл. 2в ЗОДОВ ищецът е този, който следва да индивидуализира предмета на иска/исковете, като посочи правопораждащите юридически факти, формулира петитум и страни. Основанието на иска, т. е. обстоятелствата на които се основава иска следва да обхваща фактите, от които произтича претендираното с исковата молба материално субективно право. За ищеца е налице задължение ясно и точно да посочи фактите (т.е. конкретните обстоятелства), от които произтичат претендираното материално субективно право. Съответно на доказване от страна на ищеца подлежат всички твърдени факти и обстоятелства, които ги обосновават, както и връзките между тях. Преценката за наличието на тези обстоятелства, за наличието или не на причинна връзка на същите със съответните вреди, които се претендират и тяхното обезщетяване е преценка по основателността на иска. В случая ищецът сочи нарушени норми на правото на ЕС, които според него му предоставят права, като твърди, че това нарушение е достатъчно съществено и че съществува пряка причинно следствена връзка между нарушението и твърдяната за претърпяна от него вреда. В негова тежест е да докаже основателността на тези му твърдения и да докаже размерът на претърпяната вреда.

Съобразно установената фактическа обстановка и събраните доказателства по делото, настоящият състав приема, че не са налице посочените кумулативно изискуеми предпоставки за възникване на отговорността на ответника по чл. 2в от ЗОДОВ.

За да е налице първата предпоставка от фактическия състав на чл.2в ЗОДОВ, то следва да е налице нарушена правна норма на Съюза и тя да е свързана с

предоставянето на права на частноправните субекти.

В случая ищецът се позовава на нарушения на правото на ЕС, нарушение на Хартата на ЕС - чл. 1 – човешко достойнство, чл.4 – Забрана на изтезанията и на нечовешкото или унижително отношение или наказание, чл.20 и чл.21 –равенство и недискриминация, ДЕС и ДФЕС, чл. 2 чл.4, §3 от ДЕС, чл.18, чл.20, също касаещи недискриминацията и чл.67 от ДФЕС - зачитане на основните права, ЕС пространство на свобода, сигурност и правосъдие. Тези разпоредби са общи и очертават в най-общ порядък основните положения за зачитане на човешкото достойнство, недискриминация и забрана на изтезанията и нечовешкото или унижително отношение и наказания. Ищецът не сочи по конкретни разпоредби от правото на ЕС, които да са съществено нарушени с използването на белезници при конвоирането на задържани или осъдени на лишаване от свобода лица до съдилищата за участие в съдебен процес по административно дело, в случая.

В областта на съдебния процес, но в наказателното производство Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз, в Директива 2016/343 от 9 март 2016 г., съобразявайки ДФЕС, достигат до извод, че компетентните органи следва да се въздържат от представяне на заподозрения или обвиняемия като виновен, в съда или пред обществеността, чрез използването на мерки за физическо възпиране, като например белезници, стъклени клетки, клетки и окови, освен ако използването на тези мерки е необходимо по специфични за делото съображения, които са свързани или със сигурността, включително с цел възпрепятстване на заподозрения или обвиняемия да се самонарани, да нарани други лица или да повреди имущество, или с възпрепятстването на заподозрения или обвиняемия да се укрие или да установи контакт с трети лица, например свидетели или жертви. Възможността за прилагане на мерки за физическо възпиране не означава, че компетентните органи следва да вземат официално решение относно използването на такива мерки.

Във връзка с горното, съгласно чл. 5 от Директива 2016/343 на ЕП и на Съвета, държавите членки следва да вземат подходящи мерки, за да гарантират, че заподозрените и обвиняемите не са представяни като виновни в съда или пред обществеността, чрез използването на мерки за физическо възпиране. Но, Параграф 1 не възпрепятства държавите- членки да прилагат мерки за физическо възпиране, които са необходими по специфични за делото съображения във връзка със сигурността или за да се попречи на заподозрения или обвиняемия да се укрие или да установи контакт с трети лица.

Следва да се има предвид, че горната директива е приложима в областта на процесуалните права на заподозрените и обвиняемите в наказателното производство и е с оглед укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство. Дори и в рамките на наказателното производство, в което действа презумпцията за невиновност, е допустимо от правото на ЕС, в определени случаи използването на мерки за физическо възпиране. В случая такива мерки, чрез използването на белезници, са взети по повод съдебен административен процес, в което страна е осъдено лице.

Видно от приложените по делото доказателства, към датата 28.05.2020 г., ищецът е бил осъден с присъда от 09.01.2018 г. по НОХД № 646/2015 г. по описа на Специализираният наказателен съд, 3-ти състав, на „лишаване от свобода“ за престъпление по чл. 199, ал.2, т.3 от НК за срок от 17 г. и 6 м., с начално на

наказанието от 16.04.2020 г. при първоначален „строг режим“. Като осъден на „лишаване от свобода“ за тежко умишлено престъпление за период от над 10 години, към процесната дата 28.05.2020 г., конвоирането на ищеца е следвало да бъде осъществено по реда на чл.18, ал.6, т.1 от Правилата за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на Главна дирекция „Охрана“, а именно със задължително поставен специален колан с фиксирани белезници на ръцете и допълнителни белезници на краката, или специален комплект белезници за ръце и крака. Следователно, на 28.05.2020 г. действията по конвоиране на М. за участието му по НЧХД № 5073/2019г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 112 състав, са били извършени съгласно Правилата за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на Главна дирекция „Охрана“ и като такива са били законосъобразни.

По доводите на ищеца за нарушение на чл.1, чл.4, чл.20 и чл.21 от Хартата на ЕС, чл.4, §3 ДЕС, чл.2 от ДЕС и чл.18, чл.20, чл.67 от ДФЕС, съгласно които са забранени накърняването на човешкото достойнство, изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание, неравенството, дискриминацията, нарушаването на свободата, сигурността и правосъдието, в което не се зачитат основните права, съдът счита следното:

Не е спорно между страните, че към процесната дата, ищецът е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ на законно основание - присъда. Когато мярката е наложена във връзка с правомерен арест или задържане и не предполага употребата на сила или излишно публично показване на онова, което би могло да се счита за необходимо и пропорционално в границите на разумното, такъв тип превантивна мярка не следва да се тълкува като нарушаване по чл.3 ЕКПЧ (виж *Ранинен с/у Ф.*, 16 декември 1997 г., пара. 56, *Доклади 1997-VIII*; *К. с/у България*, № 891/05, пара. 38, 20 януари 2011 г.; и *К. с/у Република Ч.*, № 32133/11, пара. 63, 25 юли 2013 г.).

В тази връзка, позоваването на случая „RAMISHVILI AND KOKHREIDZE v. G.“ и по-конкретно на §96 от решението по дело № 1704/06 на ЕСПЧ, Второ отделение, е неоснователно, тъй като видно от § 101 на същото, се касае за случай, в който правителството на Г. не е успяло да обоснове нуждата от изолиране на подсъдимите в клетка по време на съдебно заседание и присъствието на въоръжени „специални сили“ в съдебната зала при положение, че подсъдимите са били личности, за които липсват данни за предишни осъждания и при липса на други доказателства за риск от насилие или укриване, какъвто не е настоящия случай. Отделно от горното, в § 96 от решението по дело № 1704/06 на ЕСПЧ, Второ отделение, Съдът подчертава, че мярката за неотклонение обикновено не поражда спор по чл.3 от Конвенцията, когато е наложена във връзка със законно задържане и не включва използване на сила и публично излагане, надвишаващо това, което разумно се счита за необходимо. В тази връзка, при конвоирането на ищеца, същият е бил с наложено наказание „лишаване от свобода“ за период от 17 г. и 6 м., съгласно постановената от СНС присъда от 09.01.2018 г. по НОХД № 646/2015 г. за тежко умишлено престъпление, за което е предвидено конвоиране с използване на специален колан с белезници, предвид профилите на осъдените лица (обвиняеми и подсъдими за тежки умишлени престъпления, участници в организирани престъпни групи, които подлежат на

наказание „лишаване от свобода“ за срок над 10 години, осъдени на доживотен затвор без замяна, лица, планирали, правили опит за/или осъществили бягства от конвои, затвори, следствени арести и др.), категоризирани като „особено опасни за бягство“. Ето защо, тази мярка при осъществяването на конвойна дейност, за подробно изброените в чл.18, ал.6, т.1 от Правилата случаи, не надвишава „това, което разумно се счита за необходимо“, поради което не поражда съмнение за нарушение на чл.3 от Конвенцията.

Отделно от горното, ищецът не е ангажирал доказателства, с които да подкрепи изложените в исковата си молба твърдения за претърпени болки и страдания, свързани с наранявания и друг физически дискомфорт от белезниците по време на конкретното конвоиране. По делото липсва медицинска документация, от която съда да достигне до извод, че действително конвоирането на М. на датата 28.05.2020 г. до сградата на СРС е довело до наранявания, болки и страдания, в по-голяма степен от обичайните неудобства за лишените от свобода, които следва да бъдат конвоирани с поставени белезници по реда на чл.18, ал.6, т.1 от Правилата за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на Главна дирекция „Охрана“. Относно показанията на допуснатия свидетел, съдът счита, че същите са твърде общи. Липсата на излагане на конкретни факти, възприети пряко от свидетеля, които да подпомогнат съда да формира убеждение, че касаят именно процесния случай (дата, сезон, вид и тежест на твърдените наранявания, предприети от ищеца действия във връзка с наранявания и др.), ги прави негодни за извличане на необходимата информация, относима за процесната дата и място.

От изложеното, в това число и по критериите на Европейския съд по правата на човека, следва да се приеме, че не се доказват елементите на незаконосъобразни действия или бездействия на служители на ответника по време на конвоирането на ищеца за заседание на 28.05.2020 г. по НЧХД № 5073/2019г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 112 състав, с които да е нарушена правна норма на Съюза и тя да е свързана с предоставянето на права на ищеца, нито се доказаха причинени болки и страдания и съответно претърпени неимуществени вреди, поради нарушаване на забраната за нечовешко и унизително отнасяне по чл.3 ЕКПЧ, идентична и прилагана еднакво със забраната по чл. 4 от Хартата за основните права на Европейския съюз – две от задължителните предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника по чл.2в ЗОДОВ. Следователно, исковата претенция е изцяло неоснователна и съдът следва да постанови отхвърлянето ѝ.

Поради отхвърляне на претенцията за главницата, не се дължи и акцесорното вземане за лихви.

Разноски не са претендирани и съдът не присъжда.

На основание изложеното и чл.172, ал.2 АПК, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска, предявен от Е. Д. М., ЕГН [ЕГН], срещу Гладна дирекция

„Охрана“ към Министерство на правосъдието за заплащане на обезщетение в размер на 50 000 лв., ведно със законната лихва, за претърпени неимуществени вреди, поради конвоирането му с белезници на краката и ръцете за заседание на 28.05.2020г. по НЧХД № 5073/2019г. на Софийски районен съд, Наказателно отделение, 112 състав
Решението на съда може да се обжалва пред Върховен административен съд на Република България с касационна жалба в 14 - дневен срок от съобщаването му.